

Займаючись її дослідженням і публікацією майже принагідно, він не забуває підкреслити, що краса цих пам'яток захована в недостатності знань і уявлень про них. На першому місці у його спостереженнях виступає давність, місце в національному відродженні, паралельність книжних і народних творів, спадковість форми, зв'язок зі школою. Дуже часто це лише постановка проблеми, але така постановка, яка застерігає від остаточних і категоричних тверджень. Таким чином В.Гнатюк розглядає книжну українську поезію як своєрідне й неповторне явище, що займе з часом належне йому місце в історії національної літератури.

ОЛЬГА КУЦА

Тернопільський педінститут

МИХАЙЛО ДРАГОМАНОВ І ВОЛОДИМИР ГНАТЮК:

ДО ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМИН

Прагнення М.Драгоманова територіальної та духовної цілісності українських земель, бажання вивести Україну "перед очі цивілізованого світу" стало насущною потребою В.Гнатюка і великою мірою зумовило його багатогранну діяльність на Закарпатті. "В.Гнатюк вступив на науковий шлях під безпосереднім впливом М.Драгоманова" /Див.: Микола Мушинка. Володимир Гнатюк. Життя та його діяльність. Париж-Нью-Йорк-Сідней-Торонто, 1987. -с.131/. Відповіддю на заохочування М.Драгоманова до вивчення закарпатського фольклору /"нарід, що стинався з кількома іншими народами, як Угорські Русини, не може не мати тут незвичайно багато інтересного" /Див.: Розвідки Михайла Драгоманова про українську народню словесність і письменство.

-Львів, 1906. Т. III, -с.58./ стала багаторічна праця В.Гнатюка у цій галузі. Дослідження народної творчості цієї частини України, на вимогу М.Драгоманова, він здійснював у згальнослов'янському та

європейському контексті.

Розвідка В.Гнатюка "Русини в Угорщині" завершувала полеміку між М.Драгомановим та В.Охримовичем і спонукала закарпатську інтелігенцію до діяльності задля розвитку українства в цьому краї. Відгуки праць М.Драгоманова, зокрема, розвідки "Література українська, проскрибована урядом російським", простежуються у ряді публікацій та виступів В.Гнатюка, у яких вчений-фольклорист викривав політичний та національний утиск українців у Російській імперії. У статті "Російська цензура й українська мова", надрукованій у Празі, він навів конкретні приклади дискримінації українців, про які слов'янська громадськість не знала. У статті "Дещо про наші домашні болячки" В.Гнатюк, подібно до М.Драгоманова та І.Франка, гостро критикував вади західноукраїнської суспільності та її проводирів.

Публікації В.Гнатюка, які викривали антинародну спрямованість духовної та світської інтелігенції, лицемірство уряду були прямим продовженням політичної боротьби М.Драгоманова.

В.Гнатюк активно популяризував фольклористичну та літературну творчість М.Драгоманова. У 1908 р. на засіданні Етнографічної Комісії НТШ вчений висунув пропозицію підготувати кількатомне видання українських народних пісень, яке б вміщувало архівні записи М.Драгоманова. Серед загублених під час першої світової війни матеріалів В.Гнатюка була підготовлена ним до друку кількатомна збірка історичних пісень М.Драгоманова. Разом із І.Франком він брав безпосередню участь у виданні чотирьохтомника наукових праць М.Драгоманова "Розвідки про українську народну словесність і письменство", праці "Шевченко, українофіли і соціалізм" та розвідки "Микола Костомаров". На сторінках ЛНВ В.Гнатюк прорецензував такі роботи М.Драгоманова, як "Рай і поступ", "Швейцарська спілка", "Собрание политических сочинений", "Листи до Івана Франка та ін-

ших", а також присвятив дві статті популяризації імені М. Драгоманова на Західній Україні. Під час подорожей по Закарпатті разом з творами Т. Шевченка, Марка Вовчка, І. Нецужа-Левицького, І. Франка В. Гнатюк поширював твори М. Драгоманова.

Будучи у полі впливу яскравої індивідуальності М. Драгоманова, сприймаючи від його вчення науку європейської індивідуалістичної думки, В. Гнатюк виробив власні погляди на шляхи розвитку українства, зокрема, української науки і літератури.

ОЛЬГА ТУРГАН

Запорізький університет

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ І ВОЛОДИМИР ГНАТЮК:

СПІЛЬНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНО-ГРОМАДСЬКИХ ОЦІНОК

Багаторічна творча дружба єднала видатного західноукраїнського вченого-фольклориста, етнографа і мовознавця В. М. Гнатюка з М. М. Коцюбинським. Листування між ними охоплює 1899-1913 рр., ініціатором його був В. Гнатюк, який від імені українсько-руської видавничої спілки звернувся до М. Коцюбинського з пропозицією видати у Львові збірку творів письменника.

У 1914 р. у Львові В. Гнатюк опублікував 126 листів М. Коцюбинського зі своєю передмовою та коментарями /листи до Володимира Гнатюка/. Листи свідчать про дружні взаємини, творчу співпрацю цих двох великих людей. У листах М. Коцюбинського і В. Гнатюка, в коментарях вченого до листів новеліста міститься аналіз і оцінка тогочасних суспільно-політичних обставин, українського і світового літературного процесу, видавничих справ.

Великий сонцепоклонник з глибокою шанобою ставився до В. Гнатюка, "людини, що свій час, свої сили і своє здоров'я оддав для спільного і дорогого нам діла" /Твори: В 7 т. - Т. 5. - с. 279. Далі позначатимемо в тексті том і сторінку/, був вдячний йому за видан-